

TLAČOVÉ KOMUNIKÉ Č. 105/22

V Luxemburgu 21. júna 2022

Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-817/19 | Ligue des droits humains

Súdny dvor sa domnieva, že dodržiavanie základných práv si vyžaduje, aby sa právomoci stanovené v smernici PNR obmedzili na to, čo je nevyhnutne potrebné

Ak neexistuje skutočná a aktuálna alebo predvídateľná teroristická hrozba, ktorej čelí členský štát, právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje prenos a spracovanie údajov PNR pri letoch vnútri EÚ, ako aj pri preprave inými prostriedkami v rámci Únie

Smernica PNR¹ vyžaduje systematické spracúvanie značného množstva údajov PNR (údaje zo záznamov o cestujúcich, Passenger Name Record) o cestujúcich v leteckej doprave mimo EÚ, ktorí vstupujú do Únie a opúšťajú ju, na účely boja proti terorizmu a závažnej trestnej činnosti. Okrem toho článok 2 tejto smernice stanovuje, že členské štáty ju môžu uplatňovať aj na lety vnútri EÚ.

Ligue des droits humains (Liga pre ľudské práva, LDH) je neziskové združenie, ktoré v júli 2017 podalo na Ústavný súd (Belgicko) žalobu o neplatnosť zákona z 25. decembra 2016, ktorým sa do belgického práva prebrala smernica PNR, smernica API² a smernica 2010/65³. Podľa LDH tento zákon nerešpektuje **právo na súkromie a ochranu osobných údajov** zaručené belgickým právom a právom EÚ. Kritizovala jednak veľmi širokú povahu údajov PNR a jednak všeobecnú povahu ich zhromažďovania, prenosu a spracovania. Tvrdila tiež, že zákon narušuje voľný pohyb osôb nepriamym obnovením hraničných kontrol rozšírením systému PNR na lety vnútri EÚ, ako aj na dopravu inými prostriedkami v rámci Únie.

V októbri 2019 sa Ústavný súd obrátil na Súdny dvor s desiatimi prejudiciálnymi otázkami, ktoré sa okrem iného týkali platnosti smernice PNR a súladu zákona z 25. decembra 2016 s právom Únie.

Súdny dvor vo svojom dnešnom rozsudku **rozhodol**, že keďže **výklad** Súdneho dvora týkajúci sa ustanovení **smernice PNR vo svetle základných práv** zaručených v článkoch 7, 8, 21 a článku 52 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) **zabezpečuje súlad tejto smernice** s týmito článkami, preskúmanie položených otázok neodhalilo žiadnu skutočnosť, ktorá by mohla mať vplyv na **platnosť tejto smernice**.

Na úvod pripomenul, že **akt Únie sa má vykladať pokiaľ možno spôsobom, ktorý nespochybňuje jeho platnosť a je v súlade** s primárnym právom ako celkom, a najmä **s ustanoveniami Charty**, a že členské štáty musia preto

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/681 z 27. apríla 2016 o využívaní údajov zo záznamov o cestujúcich (PNR) na účely prevencie, odhaľovania, vyšetrovania a stíhania teroristických trestných činov a závažnej trestnej činnosti (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 132).

² Smernica Rady 2004/82/ES z 29. apríla 2004 o povinnosti dopravcov oznamovať údaje o cestujúcich (Ú. v. EÚ L 261, 2004, s. 24; Mim. vyd. 19/007, s. 74).

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/65/EÚ z 20. októbra 2010 o ohlasovacích formalitách lodí plávajúcich do prístavov a/alebo z prístavov členských štátov, ktorou sa zrušuje smernica 2002/6/ES (Ú. v. EÚ L 283, 2010, s. 1).

zabezpečiť, aby sa neopierali o jeho výklad, ktorý je v rozpore so základnými právami chránenými právnym poriadkom Únie alebo s inými všeobecnými zásadami uznanými v tomto právnom poriadku. Pokiaľ ide o **smernicu PNR**, Súdny dvor konštatuje, že **mnohé jej odôvodnenia a ustanovenia si vyžadujú takýto konformný výklad**, pričom zdôrazňuje význam, ktorý normotvorca Únie pripisuje úplnému dodržiavaniu základných práv zakotvených v Charte s odkazom na vysokú úroveň ochrany údajov.

Súdny dvor konštatoval, že **smernica PNR predstavuje závažný zásah** do práv zaručených článkami 7 a 8 Charty, najmä v rozsahu, v akom sa snaží zaviesť systém nepretržitého, necieleného a systematického dohľadu vrátane automatizovaného vyhodnocovania osobných údajov všetkých osôb využívajúcich službu leteckej dopravy. Pripomína, že **možnosť** členských štátov **odôvodniť** takýto zásah sa musí posúdiť na základe jeho závažnosti a overením, či **význam sledovaného cieľa všeobecného záujmu má vzťah k tejto závažnosti**.

Súdny dvor dospel k záveru, že **prenos, spracovanie a uchovávanie údajov PNR** stanovené v tejto smernici **možno považovať za obmedzené na to, čo je nevyhnutne potrebné** na účely boja proti teroristickým trestným činom a závažnej trestnej činnosti, **za predpokladu, že právomoci stanovené v tejto smernici sa vykladajú reštriktívne**. V tejto súvislosti dnešný rozsudok okrem iného uvádza, že:

- systém zavedený smernicou PNR sa musí vzťahovať len na jasne identifikovateľné informácie vymedzené v položkách uvedených v prílohe I k uvedenej smernici, ktoré sú relevantné pre uskutočnený let a dotknutého cestujúceho, čo pre niektoré položky v tejto prílohe znamená, že sa tento systém vzťahuje len na konkrétne uvedené informácie.
- uplatňovanie systému zavedeného smernicou PNR sa musí obmedziť len na teroristické trestné činy a závažné formy trestnej činnosti, ktoré objektívne alebo aspoň nepriamo súvisia s leteckou dopravou cestujúcich. Pokiaľ ide o tieto formy závažnej trestnej činnosti, uplatňovanie tohto systému nemožno rozšíriť na trestné činy, ktoré síce spĺňajú kritérium stanovené v uvedenej smernici týkajúce sa hranice závažnosti a sú uvedené v jej prílohe II, ale vzhľadom na osobitosti vnútroštátneho systému trestného práva patria medzi bežnú trestnú činnosť.
- prípadné rozšírenie uplatňovania smernice PNR na všetky lety vnútri EÚ alebo na ich časť, o ktorom môže členský štát rozhodnúť využitím možnosti stanovenej v uvedenej smernici, sa musí obmedziť na to, čo je nevyhnutne potrebné. Na tento účel musí podliehať účinnému preskúmaniu súdom alebo iným nezávislým správnym orgánom, ktorého rozhodnutie má záväzný účinok. V tejto súvislosti Súdny dvor spresňuje, že:
  - len v situácii, keď tento členský štát zistí existenciu dostatočne konkrétnych okolností, na základe ktorých môže usudzovať, že čelí **teroristickej hrozbe, ktorá je skutočná a aktuálna alebo predvídateľná, neprekračuje** uplatňovanie tejto smernice na **všetky lety vnútri EÚ** z tohto členského štátu alebo doň na dobu obmedzenú na to, čo je nevyhnutne potrebné, ale s možnosťou predĺženia, **hranice toho, čo je nevyhnutne potrebné;**
  - v prípade **neexistencie takejto teroristickej hrozby** sa uplatňovanie tejto smernice nemôže rozšíriť na všetky lety vnútri EÚ, ale **musí sa obmedziť na lety vnútri EÚ najmä pri určitých leteckých spojeniach alebo cestovných schémach alebo určitých letiskách**, v prípade ktorých podľa posúdenia dotknutého členského štátu existujú indície, ktoré môžu odôvodniť takéto uplatňovanie. Striktná nevyhnutnosť tohto uplatňovania na takto vybrané lety vnútri EÚ sa musí pravidelne prehodnocovať vzhľadom na zmeny podmienok, ktoré odôvodnili ich výber.
- Na účely predbežného posúdenia údajov PNR, ktorého cieľom je identifikácia osôb, v prípade ktorých sa vyžaduje ďalšie preskúmanie pred ich príchodom alebo odchodom, a ktoré sa najskôr vykonáva prostredníctvom automatizovaného spracovania, môže útvár informácií o cestujúcich (PIU) tieto údaje kontrolovať len v databázach týkajúcich sa hľadaných osôb alebo predmetov, alebo v prípade ktorých bol vykonaný zápis. Tieto databázy musia byť nediskriminačné a príslušné orgány ich musia využívať v súvislosti s bojom proti teroristickým trestným činom a závažným formám trestnej činnosti, ktoré objektívne, aspoň

nepriamo, súvisia s leteckou dopravou cestujúcich. Pokiaľ ide o predbežné posúdenie na základe vopred stanovených kritérií, útvár PIU nemôže používať technológie umelej inteligencie v rámci systémov strojového učenia (tzv. „machine learning“), ktoré by mohli bez ľudského zásahu a kontroly zmeniť proces hodnotenia, a najmä kritériá hodnotenia, o ktoré sa opiera výsledok uplatňovania tohto procesu, a váhu týchto kritérií. Tieto kritériá musia byť určované tak, aby sa ich uplatňovanie špecificky zameriavalo na osoby, v súvislosti s ktorými existuje dôvodné podozrenie z účasti na teroristických trestných činoch alebo závažnej trestnej činnosti a musia zohľadňovať skutočnosti svedčiace „v prospech“ ako aj „v neprospech“, bez toho, aby viedli k priamej alebo nepriamej diskriminácii.

- Vzhľadom na mieru chybovosti spojenú s takýmto automatizovaným spracovaním údajov PNR a pomerne veľký počet „falošne pozitívnych“ výsledkov, ktoré boli získané v dôsledku ich uplatňovania v rokoch 2018 a 2019, schopnosť systému zavedeného smernicou PNR dosiahnuť sledované ciele závisí najmä od riadneho fungovania overovania pozitívnych výsledkov získaných v rámci tohto spracovania, ktoré PIU následne vykonáva prostredníctvom neautomatizovaných prostriedkov. V tejto súvislosti musia členské štáty stanoviť jasné a presné pravidlá, ktorými sa bude riadiť a vymedzovať analýza vykonávaná zamestnancami PIU zodpovednými za toto individuálne preskúmanie, aby sa zabezpečilo úplné dodržiavanie základných práv zakotvených v článkoch 7, 8 a 21 Charty, a najmä aby sa zaručila jednotná administratívna prax v rámci PIU pri dodržaní zásady zákazu diskriminácie. Musí sa najmä zabezpečiť, že PIU stanoví objektívne kritériá preskúmania, ktoré umožnia jeho zamestnancom overiť na jednej strane, či a do akej miery sa pozitívna zhoda (hit) skutočne týka osoby, ktorá je pravdepodobne zapojená do teroristických trestných činov alebo závažnej trestnej činnosti, a na druhej strane nediskriminačný charakter automatizovaného spracovania. V tejto súvislosti Súdny dvor tiež zdôrazňuje, že príslušné orgány musia zabezpečiť, aby dotknutá osoba bola schopná pochopiť fungovanie vopred stanovených hodnotiacich kritérií a programov, ktoré tieto kritériá uplatňujú, aby sa mohla s plnou znalosťou veci rozhodnúť, či uplatní svoje právo na súdne preskúmanie. Rovnako v rámci takejto žaloby musí mať súd zodpovedný za preskúmanie zákonnosti rozhodnutia prijatého príslušnými orgánmi, a s výnimkou prípadov ohrozenia bezpečnosti štátu aj dotknutá osoba, možnosť oboznámiť sa so všetkými dôvodmi a dôkazmi, na základe ktorých bolo toto rozhodnutie prijaté, vrátane vopred stanovených hodnotiacich kritérií a fungovania programov uplatňujúcich tieto kritériá.
- Následné oznamovanie a posudzovanie údajov PNR, t. j. po prilete alebo odlete dotknutej osoby, sa môže vykonať len na základe nových okolností a objektívnych skutočností, ktoré buď vyvolávajú dôvodné podozrenie z účasti tejto osoby na závažnej trestnej činnosti objektívne súvisiacej aspoň nepriamo s leteckou prepravou cestujúcich, alebo ktoré umožňujú, aby sa údaje považovali za údaje, ktoré môžu v konkrétnom prípade účinne prispieť k boju proti teroristickým trestným činom s takou súvislosťou. Oznamovanie údajov PNR na účely takéhoto následného posúdenia musí v zásade s výnimkou riadne odôvodnených naliehavých prípadov podliehať predchádzajúcemu preskúmaniu buď súdom alebo nezávislým správnym orgánom na základe odôvodnenej žiadosti príslušných orgánov bez ohľadu na to, či bola táto žiadosť podaná pred uplynutím šesťmesačnej lehoty od odovzdania týchto údajov PIU alebo po nej.

Po druhé Súdny dvor sa domnieval, že smernica PNR vo svetle Charty **bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá povoľuje spracúvanie údajov PNR** zozbieraných v súlade s touto smernicou **na iné účely, ako sú účely výslovne uvedené v článku 1 ods. 2 tejto smernice.**

Po tretie, pokiaľ ide o **dobu uchovávania údajov PNR**, Súdny dvor rozhodol, že článok 12 smernice PNR vo svetle článkov 7, 8 a 52 ods. 1 Charty **bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje všeobecné obdobie uchovávania takýchto údajov v trvaní piatich rokov, ktoré sa uplatňuje bez rozdielu na všetkých cestujúcich v leteckej doprave.**

Podľa Súdneho dvora sa totiž **nezdá, že po uplynutí počiatočného šesťmesačného obdobia uchovávania sa**

uchovávanie údajov PNR obmedzuje len na to, čo je striktné **nevyhnutné**, pokiaľ ide o tých **cestujúcich v leteckej doprave**, u ktorých ani predchádzajúce posúdenie, ani prípadné kontroly vykonané počas počiatočného šesťmesačného obdobia uchovávanie a ani **žiadne iné okolnosti neodhalili** existenciu objektívnych prvkov – ako napríklad skutočnosť, že údaje PNR dotknutých cestujúcich viedli k pozitívnej zhode overenej v rámci predbežného posúdenia – ktoré by mohli preukázať **riziko v oblasti teroristických trestných činov alebo závažnej trestnej činnosti**, ktoré majú objektívnu, aspoň nepriamu súvislosť s leteckou cestou týchto cestujúcich. **Naopak** sa domnieval, že uchovávanie údajov PNR **všetkých cestujúcich v leteckej doprave**, na ktorých sa vzťahuje systém zavedený touto smernicou, **počas počiatočného šesťmesačného obdobia** v zásade neprekračuje hranice toho, čo je nevyhnutne potrebné.

Po štvrté Súdny dvor rozhodol, že právo Únie **bráni vnútroštátnej právnej úprave**, ktorá v prípade **neexistencie skutočnej a aktuálnej alebo predvídateľnej teroristickej hrozby**, ktorej čelí dotknutý členský štát, stanovuje **systém prenosu** údajov PNR všetkých letov vnútri EÚ leteckými dopravcami a cestovnými kancelárkami, ako aj **systém spracovania údajov PNR všetkých letov vnútri EÚ a prepravy inými prostriedkami v rámci Únie** príslušnými orgánmi, z tohto daného členského štátu alebo doň alebo pri tranzite cez tento členský štát, a to na účely boja proti teroristickým trestným činom a závažnej trestnej činnosti. V takej situácii sa uplatňovanie systému zavedeného smernicou PNR musí obmedziť na prenos a spracovanie údajov PNR pri letoch a/alebo preprave, ktoré sa týkajú najmä určitých spojení alebo cestovných schém alebo určitých letísk, staníc alebo námorných prístavov, v prípade ktorých existujú indikácie, že odôvodňujú toto uplatňovanie. Okrem toho Súdny dvor spresňuje, že právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje takýto systém prenosu a spracovania takýchto údajov na účely zlepšenia hraničných kontrol a boja proti nelegálnemu prístahovalectvu.

UPOZORNENIE: Konanie o prejudiciálnej otázke umožňuje súdom členských štátov, aby sa v rámci sporu, ktorý im bol predložený, obrátili na Súdny dvor s otázkou týkajúcou sa výkladu práva Únie alebo platnosti aktu Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Je úlohou vnútroštátneho súdu, aby vec vyriešil v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

[Úplné znenie a zhrnutie](#) rozsudku sa uverejňujú na internetovej stránke CURIA v deň vyhlásenia rozsudku.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlásenia rozsudku je k dispozícii na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.

Zostaňte v spojení!

